ՔՍԱՆՆԻՈՒԹԵՐՈՐԴ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—2333—ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ—24—ՄԱՅԻՍ—Ն. Տ.—5—ՅՈՒՆԻՍ—1879

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համ. 10 Մճտ.
» » Գաւառաց » 2 Լիրա
Վեցամս. » Կ. Պոլսոյ » 5 Մճտ.
» » Գաւառաց » 1 Լիրա
Օտար երկիրներու » 50 Ֆր.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղշ. է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ:
Իւրաքանչիւր թիւ 40 փարա արժ:

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գնացած լրագրաց ծախքը խմբագրութեան վը...
Լրագրոյ վերաբերեալ նամակ որ և իցէ գրութիւն խմբագրի —Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Ղալաթիա Սանտալճըլար Խանը թիւ 198, Նորահան. Մասիս գրասենեակը:
Ճանրու ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր:
Զարկուած նամակ յղուած, ետ ետ չեն տրուիր:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 24 ՄԱՅԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Թեսալիոյ կողմը խառնակութիւն մը ճակի մէջ կերեւի: Հելլենայիններէն քանի մ'աւազակաց խումբեր սահմանըն անցեր և Օսմանեան զօրաց հետ կռուեր, բայց յաղթուելով 'ի փախուստ դարձեր են: Աթէնքէն եկած նոր հեռագիր մը կըսէ թէ չորս հարիւրի չափ Ալպանիացի անկանոններ Արմիրօյի բերդը մտնելով Օսմանեան կանոնաւոր զօրքն ու սպայները վըռնտեր են, սպառնալով որ զօրանոցներն հրոյ ճարակ պիտի տան և քաղաքն աւարի առնուն՝ եթէ իրենց ռոճիկը չվճարուի: Աթէնքէն եկած հեռագրալուրերը վստահութեան արժանի չեն կրնար լինիլ, քանզի Հելլենք շահ ունին Թեսալիոյ և Եպիրոսի նահանգներն անիշխանութեան մատնուած ցուցնելու, որպէս զի Եւրոպիոյ առջև իրաւունք ստանան այդ նահանգներն առնլու և քաղաքակըրթութիւն մտցնելու: Իսկ Եւրոպա իրենց պահանջմանց պաշտպանութիւն կընէ: Պ. Վատինկթոնի առաջարկութիւնն ընդունուեր է և տէրութիւնք դեսպանախորհուրդ մը գումարելով Թուրքօ—Հելլենական սահմանաց ուղղութեան խնդրոյն վրայ նախ և առաջ իրենց մէջ համաձայնութիւն պիտի հաստատեն, և միաձայն հաւանութեամբ ընդունուած առաջարկութիւնները Բ. Դրան և Յունաստանի պիտի ներկայեն: Կըսուէր թէ Կ. Պոլսոյ դեսպանները միաբան կերպիւ բայց զատաբար պիտի ներկայացնեն առ Բ. Դուռն ուղղեալ առաջարկութիւնները. Թէ նախ պիտի հրաւիրեն երկու կողմ՝ նորէն պատուիրակներ կարգելով Կ. Պոլսոյ մէջ բանակցելու. և եթէ չկարենան համաձայնիլ, այն ժամանակ դեսպանները պիտի միջնորդեն: Բայց Յունաստան չուզեր եղեր պատուիրակ կարգել՝ մինչև որ Բ. Դուռը վեհաժողովին 13րդ. արձանագրութիւնը բանակցութեանց հիմ բռնելու հաճութիւն չտայ: Ասկէ զատ կը պահանջէ եղեր որ բանակցութիւնք Կ. Պոլսոյ մէջ չլինին, այլ Եւրոպական մայրաքաղաքի մը մէջ: Այս ընթացքով Հելլենական խնդիրը տակաւին կըմնայ ամիսներով երկարիլ, մինչև որ տէրութեանց կամքը նորէն պաշտօնապէս յայտնուի: Յունաստան զինուորական պատրաստութիւններ կընէ. սահմանին մօտ և հարաւային Ելլադայի մէջ երկու զօրաբանակ կը կազմէ. երասուն հազար զօրք նորէն 'ի զէն կը կոչէ. Ամերիկայէն երկու զրահաւոր գնելու կըլնէ. արդէն փոխառութիւն մ'ըրաւ, որուն միայն 1/4 արժեթուղթերը վաճառուած են եղեր, թէ և աթենական թերթերը 60 միլիոն ֆրանքի հելլենական փոխառութիւնն իբր յաջողութիւն ցուցընել կուզեն:

Մինչև ցարդ այս խնդրոյն լուծման յապաղելուն գլխաւոր պատճառըն այս է որ տէրութիւնք Հելլենական սահմանաց ուղղութեան պէտքը ճանչնալով՝ Բ. Դրան նոր սահմանի գիծ մ'ընդունել յանձնարարած են, իբր բաղձանք, և ո՛չ իբր որոշում. նոր սահմանի գիծը բուն դաշնագրին մէջ չէր յանձնարարուած, այլ արձանագրութեան մէջ: Հետևաբար, Բ. Դուռը՝ ճշգիւ խօսելով՝ պարտաւոր չէր զայն ընդունելու, և պէտք էր որ Յունաստանի հետ բանակցելով համաձայնէր: Այս համաձայնութիւնը տակաւին անկարելի եղաւ: Այսու հետև ալ՝ ըստ դաշնագրին՝ Բ. Դուռն ազատ է Հելլենական պահանջումն ընդունելու կամ մերժելու. սակայն եթէ տէրութիւնք միաբան կերպիւ առաջարկ մը ներկայեն, ի՞նչ պիտի լինի: Եթէ առաջարկը Բ. Դըրան չահուց համաձայն չլինի, արդեօք Բ. Դուռը դարձեալ պիտի մերժէ՞ զայն. և եթէ մերժէ, տէրութիւններն ի՞նչպէս պիտի ընդունել տան իրենց կամքը, քանի որ՝ ըստ իրենց յայտարարութեան՝ բռնական միջոց չպիտի գործածեն: Կրնայ լինիլ նաև որ իրենց առաջարկութիւնն Յունաստանի պահանջմանց չհամաձայնի, քանզի թէպէտ Հելլենք կըյայտարարեն թէ ըստ 13րդ. արձանագրութեան Եանինա վեհաժողովին առաջարկած գծին մէջ կըմնայ, բայց կարելի որ դաշնագրին հեղինակներն այնպէս չը մեկնեն, և այն ատեն Ելլադա կըպարտաւորի տէրութեանց կամքին առջև խոնարհիլ: Նկատողութեան արժանի կէտ մը կայ, որ թէպէտ երկու կողմն ևս առանձին զիջում ընել չեն ուզեր, բայց տէրութեանց միաբան կամացը դիմադրելու միտք չունին, և ահա այս է որ վստահութիւն կուտայ թէ Հելլենական խնդիրը կըմնայ հաշտութեամբ լուծուիլ, քանի որ Ելլադայի սահմանաց ուղղութեան սկզբունքը դաշնագիր տէրութիւններէն համաձայնութեամբ ընդունուած է, առանց իսկ Բ. Դուռն 'ի բաց առնելու:

. . .

Բ. Դուռն Եւրոպական տէրութեանց քով գտնուող Օսմանեան դեսպանաց հեռագիր քաշելով՝ հերքեց Օպրուչէֆ զօրավարին Փիլիպէի մէջ ըրած յայտարարութեան վրայ դըրած այն կարծիքը թէ Թուրքիա Պալքաններն դրաւելու իրաւունքէն հրաժարած է: Եւ արդարև իբր բացայայտ կը համարուէր թէ Բ. Դուռն առ այժմ Պալքաններն չը բռնելով հանդերձ՝ իւր այդ իրաւունքը ձեռքէ չէր թողած: Այսոր հաստատութիւն կուտար նաև Բ. Դրան այն պաշտօնական ազդն, որով սուտ կը հանէր Ռուսական նոյն լրագրին տըւած լուրը թէ Օսմանեան կառավարութիւնը տրամադիր է դրամական փոխարինութեամբ մը հրաժարիլ Արևելեան Ռումէլիի վրայ ունեցած իրաւունքներէն:

Սակայն Տէպա լրագիրն իւր մայիս 25 թուոյն մէջ լուր մը կուտայ, որ Պալքանաց դրաւման խնդրոյն ստացած մէկ նոր կարգադրութիւնը կը ծանուցանէ: Յիշեալ լրագիրը կըսէ թէ Պալքանաց հարաւային կամ այս կողմի երեսն ոչ թէ Օսմանեան զօրքէ, այլ Արևելեան Ռումէլիի տեղական զինուորութեան չորս վաշտերէ պիտի դրաւի: Արևելեան Ռումէլիի տեղական զինուորութեան հրամանատար Վիթալիս զօրավարն հաստատեր է այս լուրը: Սպարապետ Ղազի Օսման փաշան իմացուցեր է թէ Բ. Դուռըն այս զիջումը կընէ իւր զօրութեան կատարեալ գիտակցութեամբ, որովհետև մայիս 20էն առաջ՝ 40 վաշտ հետևակազօր, 12 վաշտ հեծելազօր և 84 թնդանօթք պիտի գումարուէին Արևելեան Ռումէլիի արևմտեան և հարաւային սահմանագըլխոց վրայ, և թէ այս զօրութիւնք բաւական էին ամեն անկարգութիւն զսպելու, Օսման փաշան նաև մայիս 19ին ծանուցեր է Ալէքօ փաշային թէ Արևելեան Ռումէլիի սահմանագըլուխն համախմբուած Օսմանեան զօրաց բանակատեղը Գըրգ—Քիլիսէ, Մուսթաֆա-փաշա, փաշա-Մահալլէսի և Բալըգ կը գտնուի, և թէ Օսմանեան հրամանատարաց հրահանգ պիտի տրուի Արևելեան Ռումէլին մտնելու՝ երբ Ալէքօ փաշան յարմար դատի և զիրենք կանչէ՝ ըստ Պէրլինի դաշնագրութեան:

. . .

Աչինէն Կ. Պոլիս եկած նամակներ կը ծանուցանեն թէ հինգ տարիէ 'ի վեր Հոլանտացւոց դէմ կռուող Աչինցի ժողովուրդը՝ Հոլանտացի զօրաց ընդհանուր հրամանատարին հետ համաձայնութիւն մը հաստատեր են: Երկրին խաղաղելէն յետոյ, Սէյիտ Ապտիւր—Րահման, որ չորս շաբաթ 'ի վեր Կ. Պոլիս կը գտնուէր, Մէքքէ գնաց ուխտի: Սակայն Եւրոպական լրագրաց մէջ տեսնուած վերջին հեռագիրք կը ծանուցանեն թէ վերջերըս նորէն թշնամութիւնք սկսեր են Աչինցւոց և Հոլանտացւոց միջև:

. . .

Եւրոպական լրագիրք՝ վեհ. Սուլթանին հետևեալ նամակը կը հրատարակեն, զոր Գարատաղի իշխանին ուղղած է՝ անոր երկրորդ որդւոյն՝ Միրքօի ծննդեան առթիւ.

"Շնորհակալ եմ Ձեր բարձրութենէն որ բարեհաճեցաք հաղորդել ինձ Ձեր երկրորդ որդւոյն ծընընդեան երջանկաբեր լուրն: Ի սըրտէ կը մասնակցիմ Ձեր ուրախութեան, և այս առթիւ Ձեր բարձրութեան յայտնած զգացմունքը խոր համակրութիւն կազդեն ինձ:

"Ընդունեցէք, բարձրապատիւ իշխան, ձեզ համար ունեցած բըղձանացս և անկեղծ զգացմանցս հաւաստիքըն, և հաւատացէք որ մեր երկու պետութեանց միջև բարեկամական յարաբերութեանց պահպանութիւնն ու ամրապնդումը խիստ թանկագին է ինձ համար:„ ԱՊՏ ԻՒԼ ՀԱՄԻՏ

. . .

Մայրաքաղաքիս մայիս 24 թուով Լոնտրայի լրագրաց ուղղեալ Աժանս Ռիւթէրի հեռագիր մը՝ Պատրիարքական փոխանորդ Սրբազանին Ազգային Ժողովոյ մէջ խօսած ատենաբանութիւնն այսպէս համառօտած է.

"Հայոց Պատրիարքը (փոխանորդ Սրբազանն ըսել կուզէ) ճառ մը խօսեցաւ դատապարտելով այն փաստը թէ բարենորոգումն անկարելի է Թուրքիոյ մէջ մինչև որ Օսմանեան եկամուտքը գոհացուցիչ հիմանց վրայ չըդրուի, և պահանջելով որ դաշնագրին Հայաստանի մէջ անմիջական բարենորոգում տրամադրող պայմաններն 'ի գործ դրուին:„

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պուքրէշ 5 յունիս.

Կարոլոս իշխանը ծերակուտի և երեսփոխանաց ժողովներուն բացման առթիւ կարդացած ճառին մէջ Պէրլինի դաշնագրութեան 44րդ յօդուածին համեմատ՝ Ռումանիոյ սահմանադրութեան վերաքննութեան հարկը յիշեցուց:

Ճէպպիր 5 յունիս.

Կաստանիլին գաւառին Արապաց մէջ խռովութիւն ծագելով, Ճէպպիրէն երեք վաշտ զօրք և թնդանօթներ ղրկուեցան բարեկարգութիւնը վերահաստատելու:

Փարիզ 5 յունիս.

Երեսփոխանաց ժողովն իւր այս աւուր նիստին մէջ 331 դէմ 372 ձայնիւ անվաւեր հրատարակեց Պ. Պլանքի ատենին յերեսփոխանական ընտրութիւնն:

Ժողովն ամփոփեալ եղաւ: Պոնափարթեան երեսփոխան Պ. Րօյ տը Քասանեաքի դէմ պարսաւանաց քուէ տրուեցաւ:

Վիեննա 4 յունիս.

Նովի—Պազարի գաւառին Աւստրիացւոց գրաւման վերաբերեալ բոլոր մանրամասնութիւնները դեռ չեն կարգադրուած:

Պէլկրատ 4 յունիս

Սերպիա ծանուցագիր մը ղրկեց տէրութեանց, որով կը խնդրէ որ Վրանեայի կողմն Սերպիական նոր սահմանագլխին երկրացոյցը վերաքննութեան մ'ենթարկի՝ այս պատճառաւ որ սահմանագլուխն իւր արդի վիճակին մէջ շատ տըկար լինելով, Սերպիա չկրնար իւր երկրին վրայ Ալպանիացւոց յարձակումներն արգիլել:

Լոնտրա 4 յունիս․

Հնդկաստանէն եկած հեռագրական վերջին լուրերը կը ծանուցանեն թէ սովը Քաշմիրի գաւառին մէջ կը տարածի ։

Լոնտրա 4 յունիս․

Պ․ Լիոնէլ տը Ռօշիլտ մեռաւ ։

(Պ․ Լիոնէլ Նաթան տը Ռօշիլտ, որ Լոնտրայի Պ․ Ռօշիլտ և ընկերութիւն անուամբ հանրածանօթ սեղանաւորական տան գլխաւոր ներկայացուցիչն էր, 1808ին ծնած, հետևաբար 71 տարու էր ։

(Այս անձն 1847էն 'ի վեր Լոնտրայի երեսփոխան ընտրուած լինելով, իւր պատճառաւ Անգղիոյ երեսփոխանաց ժողովին մէջ Հրէից ազատութեան համար ջերմ վիճաբանութիւնք եղան, և վերջապէս 1858ին Հրեայներն ալ երեսփոխանաց ժողովոյ անդամակցութեան ընդունելու որոշում տրուելով, նոյն թուականին Պ․ Լիոնէլ տը Ռօշիլտ ալ կրցաւ երեսփոխանաց ժողովն ընդունուիլ, և մինչև 1874 Լոնտրայի երեսփոխաններէն մին եղաւ ։)

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

Օտեսա 4 յունիս․

Ցունաստանի թագուհին ուրբաթ օրը պիտի մեկնի Լիվատիայէն ։

Աթէնք 4 յունիս․

Կը հաւաստեն թէ Գաղղիոյ, Գերմանիոյ և Իտալիոյ դեսպաններն իրենց կառավարութեանցն հրաման ստացան առաջարկել Հելլենական կառավարութեան որ Ցունաստանի սահմանագլխին ուղղութեան նկատմամբ Բ․ Դրան հետ բանակցութիւնները Կ․ Պոլսոյ մէջ վերստին ընդունելու համար պատուիրակներ անուանէ ։ Հաւանական է որ Ցունաստան մի և նոյն պատուիրակներն անուանէ, այն է Սուցօ զօրավարն և Պ․ Փաւլոս Ռոլոքօթրոնի ։

Աւստրիոյ և Իտալիոյ դեսպաններն, հրաժեշտ ստացած լինելով, մեկնեցան այսօր Աթէնքէն ։ առաջինը Վիեննա և երկրորդն Հռոմ երթալու համար ։

Անգղիական Սալամիս շոգենաւն այսօր Պիրէոն հասաւ ։

Փիլիպէ 4 յունիս․

Պուլղարաց մետրապոլիտը քանի մը Պուլղար երևելեաց հետ այսօր այցելութիւն տուաւ Արևելեան Ռումէլիի յանձնախմբին Գաղղիական պատուիրակ Պ․ տը Րինիի, և խանդավառ խօսքերով Պուլղարաց շնորհակալութիւնն յայտնեց առ ինքն, առ Պ․ Ֆուրնիէ և առ Գաղղիա ։

Գահիրէ 4 յունիս

Անգղիոյ հիւպատոսին գալիք նոր հրահանգները վաղը կսպասուին ։

Պետերպուրկ 4 յունիս

Վլատիմիր իշխանուհւոյն հիւանդութեան պատճառաւ՝ կայսրը Պերլին չպիտի երթայ Վիլհէլմ կայսեր ոսկեղէն հարսանեաց (ամուսնութեան 50րդ տարեդարձին) առթիւ ։

Լոնտրա 4 յունիս․

Պուլղարիոյ իշխանն այսօր Լոնտրա հասաւ ։

Գահիրէ 5 յունիս․

Գերմանիոյ ընդհանուր հիւպատոսն երէկ ստիպմամբ պատասխան պահանջեց իւր կառավարութեան բողոքին, զոր մայիս 17ին ներկայացուցած էր ։ Խտիւը պատասխանեց թէ խնդրած զոհացուցման համար Սուլթանին պէտք է դիմէ ․ Գերմանական հիւպատոսը չընդունեց՝ յայտնելով որ Խտիւը պատասխանատու կը բռնէ, և կը ցաւի մեծապէս որ Եգիպտական խնդիրն այնպիսի կերպարանք մը կառնու թէ կրնայ ծանր հետևանք յառաջ բերել ։

Լոնտրա 4 յունիս․

Օսմ․ Փոխ․		11 9/16
փոխ․	1865	15
»	1869	14
»	1871	48
»	1872	20 1/2
»	1873	12 13/16
»	Եգիպտ․	97 7/16 (առանց կտրօնի)
Անգղ․ Փոխ․		62 1/2

Փարիզ 4 յունիս․

Օսմ․ Փոխ․		11,60
Գաղղ․ Փոխ․	3 0/0	82,60
» »	» Նոր	84,95
» »	5 0/0	116,45

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Երբեմն կայսրի Օսմանեան կառավարիչ Շեֆիք փաշան Տրիպոլիոյ կառավարիչ անուանեցաւ ։

Կիրիտի կուսակալին խորհրդական Խալիլ պէյին Պալայի աստիճան տրուեցաւ ։

Ելևմտից բարուոքման յանձնախմբին Գաղղիական պատուիրակ Պ․ Թրիքուի երկրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ ։

Երեքշաբթի օրը Պալատի հրապարակին վրայ 50 միլիոն ղրուշի թղթադրամ այրեցաւ ։

Ելևմտից բարուոքման յանձնախմբին չինած նոր պիւտճէին համեմատ՝ տէրութեան եկամուտները 14 միլիոն և քանի մը հազար ոսկւոյ կը հասնին ։ Այլ և այլ նախարարութեանց յատկացեալ ծախուց չափաւորման հակառակ, տէրութեան ծախքերն առջի տարուան ծախքերուն կը հասնին ։ Պիւտճէն այժմ նախարարաց խորհրդին հաւանութեան ենթարկուած է ։

Կը յիշեն ընթերցողք թէ Պ․ Թըրիքու իւր կառավարութեան կողմանէ Եգիպտոսի ընդհանուր հիւպատոս անուանուած լինելով՝ ի մօտոյ պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս ։ Մաթէն լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Գաղղիոյ կառավարութիւնը միանգամայն պաշտօն յանձներ է Պ․ Թըրիքուի, որ Լիբանան ալ երթալով տեղւոյն բնակչաց իրենց կառավարիչ Ռիւսթէմ փաշային դէմ ունեցած գանգատներուն վրայ քննութիւն ընէ ։

Անցեալ տարի Օսմանեան երեսփոխանաց ժողովոյն քուէարկած բռնի փոխառութեան բաժնետոմսերն 'ի մօտոյ տպագրուիլ պիտի սկսին ։ Յիշեալ բաժնետոմսերը 12 կտրօն պիտի ունենան, որք ամեն տարւոյ ընկիզը պիտի վճարին և այսպէս ամբողջ բաժնետոմսը 12 տարիէն վճարուած պիտի լինի ։ Բաժնետոմսք չորս կարգի բաժնուած են, որոց առաջինն 1000 ղրուշնոց, երկրորդն 500 ղրուշնոց, երրորդն 100 ղրուշնոց և չորրորդն 50 ղրուշնոց պիտի լինի ․ Այս բաժնետոմսք նախ կառավարութեան մեծ և փոքր պաշտօնատարաց և յետոյ բնակչաց փոխառութեան մասնակցող ուրիշ անձանց պիտի բաժնուին ։

Երբեմն ոստիկանութեան նախարար Ալիմ փաշան քանի մը պաշտօնատարաց գործերուն վրայ քննութիւն բանալու համար Այտըն ղըրկուած լինելով, տեղւոյն կառավարիչն ու դատաւորը պաշտօնէ դադրեցուցեր է մինչև ի նոր անօրէնութիւն ։

Կը յիշեն ընթերցողք թէ Կիպրոսի եկամտից յաւելուածին Թուրքիոյ յանձնուելուն դէմ անցեալ տարի Օսմանեան արժեթղթատէրաց մէկ մասը բողոքած էին ։ Վաքթ իւր այսօրուան թուով կը ծանուցանէ թէ այս խնդիրը կարգադրուեր է և թէ յիշեալ յաւելուածն ուղղակի Օսմանեան գանձուն պիտի յանձնուի ։ Արդէն Կիպրոս կղզւոյն Անգղիացւոց կողմանէ գրաւումը մէկ տարւոյ մօտեցած լինելով, կը կարծուի թէ եկամտից յաւելուածն 'ի մօտոյ կը յանձնուի Օսմանեան կառավարութեան ։

Մասնաւոր լուրեր կը ծանուցանեն թէ մայրաքաղաքիս Անգղիական դեսպան Սըր Հ․ Լէյարտի այս անգամ Պրուսա գտնուած ժամանակ, նահանգին կուսակալ Ահմէտ Վէֆիք փաշան մեծ ճաշ մը տուեր է անոր, և անձամբ քաղաքին նշանաւոր տեղերը պտըտցուցեր է ։

Բ․ Դուռն հրաման ըրաւ Ելևմտից նախարարութեան, որ պատրաստ դրամներն սպարապետի դրան յանձնէ՝ զօրաց ապրուստին գործածուելու համար ։

Ինչպէս որ արդէն ծանուցած էինք, Ռուսիոյ դեսպանատան առաջին թարգման Պ․ Օնու, որ քիչ մը ժամանակի համար հրաժեշտ առած էր, երէկ մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս ։ Պ․ Օնուի բացակայութեան ժամանակ՝ երկրորդ թարգման Պ․ Մաքսիմով անոր պաշտօնը պիտի կատարէ ։

Օսմանեան կառավարութիւնը Պ․ տը Հիրշի հետ կարևոր առուտուր մ'ըրաւ ։ Տիարպէքիրի նահանգին Արղանա գաւառին հանքերէն մեծ քանակութեամբ չբանուած պղինձ հանուելով, կառավարութիւնը կուզէր զայն Պ․ տը Հիրշի վաճառել, ինչպէս արդէն ծանուցինք ։ Այս անգամ ամեն դժուարութիւնք վերցած լինելով, Պ․ տը Հիրշ չորս միլիոն օխա չբանուած պղինձ գնած է, որոց երկուք ու կէս միլիոնն արդէն հանուած են և մնացածն ալ հետզհետէ պիտի հանուի ։ Նոյն չբանուած պղնձին գինն է չորս ղրուշ ու կէս ոսկի, և կառավարութիւնը Սև ծովու նաւահանգիստներէն միոյն մէջ պիտի յանձնէ ապրանքը Պ․ տը Հիրշի ։ Դալաթիոյ սեղանաւորներէն շատերն այս ապրանքին իրենք գնել ուզելով, կառավարութիւնն յաջողեցաւ վերյիշեալ բարձր գնով ծախել ։ Այժմ պատրաստ գտնուած երկուք ու կէս միլիոն ապրանքին գնոյն կէսն անմիջապէս կառավարութեան պիտի հատուցուի և միւս կէսն ալ Ռումէլիի երկաթուղւոյն պահանջից պիտի հաշուի ։

Փարիզի Բրէտի Ֆօնսիէ Պանքային նախորդ անօրէն Պ․ Ֆրէմի այս շաբթու մայրաքաղաքս եկաւ ։ Պ․ Ֆրէմի դրամատերաց խմբակի մը ներկայացուցիչն է, և Թուրքիոյ մէջ պետական վիճակահանութիւն մը հաստատելու համար անցեալները Բ․ Դրան ներկայացեալ ծրագրին նկատմամբ առաջարկութիւններ բերած է առ Բ․ Դուռն ։ Լէվանթ Հէրալտ կըսէ թէ ծրագրին իրականացման մօտ կը թուի ։

Մայրաքաղաքիս բնակիչները մօտերս ծովային գործոց նախարարին աղերսագիր մը մատուցած էին, յորում կամուրջին ներսի կողմը բանող շոգենաւուց վիճակէն գանգատելով՝ ձեռնհաս մարդոյմէ բաղկացեալ յանձնախմբի մը կազմութիւնը կը խնդրէին քննելու համար թէ յիշեալ շոգենաւք բանելու վիճակի մէջ են ։ Ծովային նախարար Հաճի Րասիմ փաշան այս աղերսագիրը նկատողութեան առնլով, նաւարանի չինութեանց անօրէն Ալի պէյին և դերանօրէն Հաճի Իսմայիլ պէյին և նաւահանգստի անօրէն Ահմէտ պէյին պաշտօն յանձնած էր կամուրջին ներսի կողմի բոլոր շոգենաւները քննելու ։

Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ այս պաշտօնատարք իրենց տեղեկագիրը չըներ են, որու մէջ կառաջարկեն յիշեալ շոգենաւուց ալնորէնութեան պայմանաժամ մը տալ շոգենաւներուն հարկ եղած նորոգութիւնները կատարելու ։ Նոյն լրագիրք կըսեն թէ նմանօրինակ քննութիւն մը պիտի լինի նաև Շիրքէթի և Մահսուսէի շոգենաւուց վրայ ։

Փիլիպէի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ ֆէսի դէմ ատելութիւնը խիստ սաստիկ է Փիլիպէի մէջ ․ Անցեալ շաբթու կառավարութեան պալատան քովը Պուլղարք քանի մ'իսլամաց վըրայ յարձակելով, առանց բան մ'ըսելու՝ անոնց ֆէսը կըյափշտակեն և կտոր կտոր կընեն ։ Օր չանցնիր որ այսպիսի դէպքեր չպատահին, և եթէ ֆէսի դէմ պատերազմն այսպէս շարունակէ, օտարազգիք ալ Փիլիպէի մէջ գալփաք դնելու պիտի հարկադրին ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

Այս առաւօտ բացուեցաւ		12,22
կէս օրին		12,22
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր․	46,50
Թղթադրամ	մր․	1150

ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ

24 Մայիս

Անգղ․ լիրա	ղրշ․	109	27
Նաբօլէոն ոսկի	»	876	2
Իմփէրիալ Ռուս․	»	90	9
Դըրըմից	»	51	20
Մէճիտիէի տարբերութիւն	»	6	10
Հինգնոց »	»	15	
Պղինձ	»	180	

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երէկ Ազգ․ վարչութեան խառն ժողովը գումարուելով, առաջնորդական և ամուսնական խնդիրք զբաղեցաւ ։

Կարնոյ առաջնորդ Գեր․ Տ․ Ցարութիւն Արքեպիսկոպոսին հրաժարականը չընդունուեցաւ ։

Վանօրէից խորհուրդը ներկայանալով, Երուսաղէմայ պարտուց խնդրոյն վրայ բերանացի բացատրութիւններ տուաւ, և անոր բարձման միջոցներուն վրայ խորհելու և տեղեկագրելու հրահանգ խնդրեց ։

Սոյն աղբիւրէ կիմանամք թէ Երուսաղէմայ Ս․ Պատրիարքը վանքին նիւթական տագնապալից վիճակէն ստիպեալ Կ․ Պոլիս պիտի գայ անձամբ վարչութեան հետ բանակցելու և անյապաղ օգնութիւն խնդրելու համար ։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

Տրապիզոն 12 մայիս 1879

Խմբագրապետ Տէր․

Յառաջադիմութեան նպատակներէն մին ալ հաղորդակցութիւնն ըլլալը շատոնց ճանչուած է ։ Տրապիզոն սկիզբէն 'ի վեր մեծ օգուտներ քաղած է իւր դիրքէն, գրեթէ շարունակ հաղորդակցելով աւելի լուսաւորեալ ազգաց և օտարաց հետ ։ Երկու շաբաթ առաջ մեր հիւրերն էին Հայաստանի բարենորոգմանց պաշտօնեայներն ․ այս շաբթու ալ պատիւ ունեցանք հիւրընկալել զԳեր․ Հայր Մ․ Մուրատեան, Գարեգին Սրուանձտեանց, Վահան, Ղևոնդ Փիրղալէմեան և այլ երկու վարդապետներ ։ Գեր․ Մուրատեան՝ միայն քանի մը ժամ մնաց քաղաքս և այդ սուղ միջոցին չմոռցաւ ազգային գանձը (ինչպէս ինք անուանեց) այսինքն ազգին մանկտին այցելել, փոքր ինչ տեղեկանալ նոցա վիճակին վրայով և իւր ազդու խօսքերովը քաջալերել թէ' ուսանողս և թէ ուսուցիչս։ Ինչպէս գիտէք, Գեր․ Մուրատեան կերթայ 'ի Ս․ Էջմիածին եպիսկոպոսական բարձր աստ-

տրճանն ընդունելու ։ Ի՞նչ հակասութիւն, ամն կ'եպիսկոպոսանայ եպիսկոպոսութիւնը բարձրացնելու համար, ուրիշ մը կ'եպիսկոպոսանայ զայն նուաստացնելու համար ։ Որչափ հեռի են արևելք արևմուտքէն, այնչափ հեռի են Մուրատեան և Եղնիկ թէ՛ բարոյականութեամբ և թէ հըմտութեամբ ։ Սակայն միակ հակասութիւնը չէ այդ ազգային վարչութեան․ յանցանքը ժողովրդին է որ հատ ու բուրակ մի և նոյն գնով կը վճարէ ։ Գեր․ Սրուանձտեանց տասն երկու օր մնաց քաղաքս, երկու անգամ քարոզեց ժողովրդեան յատենի եկեղեցւոյ, երկու անգամ ալ խուռն բազմութիւն դիմած էր յեկեղեցին նորա ազդու խօսքերը լսելու համար ։

Քաղաքիս երիտասարդութիւնն իւր առ Տ․ Գարեգին վարդապետն ունեցած համակրութիւնն՝ արտայայտելու՝ համար՝ գեղջկական խնճոյք մը տուաւ պարտէզի մը մէջ, ուր ներկայ էին միւս Գեր․ հայրերն ալ ։ Սեղանին վրայ բաժակներ առաջարկուեցան Բարձր․ Ս․ Պատրիարք Հօր, Խրիմեան Հայրիկի, ինչպէս նաև սեղանին նախագահին և հիւրերուն կենաց․ մի քանի բանախօսութիւններ եղան և ազգային երգեր երգուեցան ։

Սակայն այդ ուրախութեան միջոցին ալ Հայաստանի լուսաւորութիւնը չմոռցուեցաւ․ Դպրոցասիրաց—Արևելեան ընկերութեան համար հանգանակութիւն մ'եղաւ, որուն մասնակցեցան բոլոր ներկայ եղողները ։ Ուրախ եմ աւետելու ձեզ թէ Մատենադարանի ընկերութիւնը կազմուած է․ մանրամասնութիւններն յառաջիկայ նամակով կը գրեմ ։ Բաւական ժամանակ է որ Տրապիզոնցիք իրենք իսկ կը զանգատէին իրենց անհոգութենէն ։ Մարկոս էֆէնտիի և Գեր․ Մուրատեան և Սրուանձտեան հարց ազգու խօսքերն ըսթափեցին զիրենք, և ամեն հաւանականութիւնք կը ցուցնեն թէ Տրապիզոնցիք ալ պիտի մասնակցին հզօրապէս ազգային վերակենդանութեան գործին, և օրինակ պիտի հանդիսանան միւս գաւառաց․ իրենց պարտականութիւնն է այդ, վասն զի ամեն դիւրութիւն իրենց կողմն է ։ Գլեռոդ և Վահան վարդապետներն երէկ մեկնեցան քաղաքէս 'ի Կարին․ Սրուանձտեանց ալ այսօր կը մեկնի յԱկն ։

Քաղաքիս հարաւային եզերքն եղող և Պօղ—Թէփէ կոչուած բլուրին ստորոտը Յաճիկ կին մը գտնուեցաւ խեղդուած․ չարժառիթը նախանձ ըլլալ կը կարծուի․ չարագործները տակաւին ձեռք ձգուած չեն ։ Տրապիզոն ալ Կարնոյ, Վանայ և Մշոյ բարեկարգիչներուն յանձնուած է որք իրենց վերադարձին այս տեղ ալ պիտի բարեկարգեն ։

Ձեր ընթերցողներէն մին

Նիկոպոլիս 1879 մայիս 10

. . . Խմբագրապետ․

Բարեկարգիչ պաշտօնէից ուր ուրեմն դէպ 'ի իրենց պաշտօնատեղին ուղևորիլը Նիկոպոլսեցի ազգայնոց անպատում ցընծութիւն պատճառեց, որք երկար ատենէ հետէ սրտատանջ և վշտալից վիճակ մը կը կրէին Տարօնցի, Տիգրանակերտցի և Վասպուրականցի սիրելի ազգայնոց նկատմամբ, որք ամեն զրկողութիւն յանձն առնելով ոմանք իրենց կանանց տան գանէն յափշտակուիլն, ոմանք իրենց որդւոց սպաննուիլը, ոմանք կուսանաց բռնաբարուիլը տեսնելով իսկ անձնուէր կեանքով չզատուեցան հայրենի նուիրականերէն ։ Ապրի՛ն նոքա, որք Հայկական սուրբ արիւնը խնայեցին օտար հողի յանձնելէ ։

Տէ՛ր, օրերս քաղաքիս մէջ ոճիր մը գործուեցաւ, որոյ վրայ ամեն Հայ նողկանք և զայրոյթ զգացած է ։

Միլազիմ (*) զինուորական մը՝ որ տեղւոյն արդէն զօրաց համար պարպուած պանդոկի մը մէկ սենեակը կը բնակէր, կարծեմ ապրիլի 30րդ օրը ժամը 12ի ատեն չուկան 'ի վար իջած ատեն Հայ տղեկի մը կը հանդիպի, կը կոչէ, 20 փարա կը տայ և սոխ կապսպրէ․ տղան՝ որ գրեթէ 11 տարեկան է, իւր հասակին պահանջած պարզմտութեամբ չուտով կը գնէ կը տանի ։ Միլազիմը՝ տեսնելով որ տղան կը վերադառնայ, խորամանկութեամբ դունէն ներս կը քաշուի և տղան ալ կըստիպուի սոխն իրեն յանձնելու համար ներս մտնել․ Միլազիմն աւելի ներս կերթայ, և այսպէս մինչև իւր սենեակին դըրանն առջև տանելով, յետոյ թևէն կը յափշտակէ և ներս կը նետէ, ինքն ալ արագապար ներս կը ցատկէ, դուռը կը մերկանայ, և կսպառնայ որ ձայն չհանէ ։

Իսկ ծնողքն երեկոյեան ցժամ երեք կորուստը փնտռելու կելնեն, և կասկածելի տեղեր կը խուզարկեն, ու չեն յաջողիր գտնել ։

Իսկ միւս կողմը՝ պանդոկին մթին խորշը սոսկալի արարուածը կ'ըլլի ։ Միլազիմը՝ իւր գազանական կատաղի և պիղծ կիրքն 'ի գործ դնելու կելնէ, և մինչև ցլոյս կը չարչարէ խեղճ տղայն, և առաւօտուն կանուխ մարած ու կիսամեռ վիճակի մէջ պանդոկին դռնէն դուրս կը ձգէ, զոր՝ լուսնալէ վերջ տեսնելով ոմանք կառնեն կը փոխադրեն ծնողաց տունը, և յետոյ բանը տղուն խոստովանութեամբը հասկցուելով՝ բողոք կը ներկայանայ կառավարութեան, և անմիջապէս քննութիւն ձեռք կ'առնուի ։

Սոյն խնդրոյն թէ՛ քաղաքապետ Պէհրամ փաշան և թէ՛ դատաւոր Ահմէտ—Վէհպի էֆէնտին առ այժմ բաւական խիստ հետևողութիւն և հոգածութիւն ցոյց կ'ուտան, նոյնպէս Քաղանճեան Մեծ․ Մկըրտիչ էֆէնտին՝ որ դատարանի Հայ անդամն է, թէ՛ տղուն անմեղութիւնը, թէ ծնողաց իրաւունքը, և թէ ազգին պատւոյն անձնուիրութեամբ պաշտպանել կ'աշխատի ։

Քննութիւնն յառաջ կերթայ անկողմնակալութեան մէջ, և երևան ելած իրողութիւնները Միւլազիմին վրայ ծանրացած են ։ Քննութեանց մէջ մեծ գործունէութիւն ցոյց կուտայ Քաղանճեան էֆէնտին ։

Քաջայոյս եմ որ կառավարութիւնը՝ գործն անաչառ քննութեամբ ստուգելէ ետև՝ օրինաւորապէս անպատիժ չպիտի թողու, և Քաղանճեան Մեծ․ Մկրտիչ էֆէնտին ալ ամեն բանէ աւելի այս կէտին հոգ պիտի տանի ։

Տէ՛ր․

Խնդրոյն շարունակութեանն ու ելիցը վրայ Ձեզ տեղեկութիւն հաղորդելու խոստմամբ, մնամ . . .

Տ․ Փափազեան

(*) Երզնկայէն կ'գայ, բնիկ Խարբերդցի ։

. . . Խմբագիր․

«Մշակ»ի 66 թուին մէջ մի նամակ հրատարակուած է Գ․ Պ․ ստորագրով ։ Պ․ Նամակագիրն, նկատի առնըլով Կոստանդնուպոլսի մէջ կազմըւած [illegible] ընկերութիւններն, այդ դըլուխն կը դասէ Նիկիկեան ընկերութիւնն, կը յայտարարէ թէ դաքա յարատևութիւն չեն խոստանար, թէ «Տաճկաստանի Հայերին մնում է այժմից հոգ տանիլ այդ բազմաթիւ մանր ու մանր ընկերութիւնների միաւորութեան մասին» և հրաւէր կը կարդայ Արարատեան ակումբին, որպէս զի «չտայի մայր դառնալու» նոցա ։

Այս առաջարկ արդարև մի յոյժ կարևոր խնդիր կըյուզէ, այլ թող ներուի ինձ ներկայացնել այդ նամակի մասին երկու դիտողութիւններ, որք, թէ չեմ սխալիր, չատ նուաղ կարևոր չեն ։

Պ․ Գ․ Պ․ կը կարծէ թէ Նիկիկեան ընկերութիւնն [illegible] է ։ Այս մի մեծ սխալ է, զոր պարտ կը համարիմ ուղղել ։ Նիկիկեան անունն նոր է, այլ նոր չէ այն միութիւն՝ զոր դա կը ներկայէ ։ Նիկիկեան ընկերութիւնն, որ մերթ Վարդանեան կը կոչուէր, ութ ամերէ 'ի վեր հիմնուած է Շահնազարեան սաներէն և ցարդ գործադրած իւր նպատակ ։ Ներելի՞ է արդեօք [illegible] նկատել մի խումբ, որ կանգնած դպրոցն արդէն այնպիսի աշակերտներ հասուցած է, որք կարող են եղած Նիկիկեանի կառավարական շրջանակին մէջ կարևոր պաշտօններ վարել . . . . ։

Պ․ Գ․ Պ․ հաւատ չունի Նիկիկեան ակումբին վրայ, որպէս Հայկազեանին, Բուրինեանին (*) . . . ։ Նա կը գրէ․ « Բաւական չէ որ հատ ու կըտոր օրէնքներ ծրագրելով 50-60 անդամով մի ընկերութիւն կազմենք ու նորա ժողովների նստերի չքեղ հանդէսներով դոյնը-բանանք․ դրանք ընկերութիւններ չեն, այլ ժամանակաւոր հայրենասէրների այսօր կամ վաղը առկայծող ճրագի նման դուցէ խմբակներ, որոնք սատ ու անդ կանհետանան ։ »

Նիկիկեան ընկերութիւնն մեր սիրեցեալ Սրբազան Պատրիարքի հովանաւորութիւնն և պաշտպանութիւնն ունի այսօր․ Նա Շահնազարեան վարժարանի բոլոր սաներն կը պահէ իւր մէջ, խանդավառ և հայրենասէր երիտասարդներ, այն մէջ կան այնպիսիներ որք մեծ ապագայ կը խոստանան․ Նա ութ ամերէ 'ի վեր մի դպրոց կը խնամէ Նիկիկեայի մէջ, ուր բազմաթիւ մանուկներ կը գտնեն ձրիապէս կրթութիւն առնուլ ։ Միթէ սոքա կրնա՞ն կարծել տալ թէ Նիկիկեան ընկերութիւնն, «հատ ու կտոր օրէնքներ» ով կը կառավարուի և այն ակումբներէն է, «որոնք սատ ու անդ կանհետանան» ։

Իսկ մեր երկրորդ դիտողութիւն Պ․ Նամակագրի առ Արարատեան ընկերութիւնն կարդացած հրաւէրին վրայ է․

Մենք յաւով կը տեսնեմք թէ Տըփխիս ալ, որպէս Կոստանդնուպոլիս, շատեր խտիր կը դնեն այս կամ այն ակումբի մէջ․ ամեն ոք ազատ է արդարև աւելի համակրիլ և աւելի օգնել սմա կամ դմա․ սակայն չեմք կարծեր թէ ներելի լինի հրապարակի մէջ յայտարարել թէ այս կամ այն ընկերութիւն պէտք է մայր հանդիսանայ և հաւաքէ իւր դրօշի տակ բոլոր միւս ընկերութիւններն ։ Մի այսքան խիղախ առաջարկ ոչ միայն անլսելի կը մնայ շատերէ, այլ և կը վիրաւորէ այն ոչ-Արարատեան բոլոր աշխատաւորներ, որք անվհատ ջանք և քիրտ կը զոհեն իւրեանց հայրենիքի օգտին համար ։

Թող չկարծուի սակայն թէ այն նկատում, որ ծնունդ տուած է մեր Տփխիսաբնակ ազգայնոց առաջարկին, անիրաւ է․ ո՞վ չէ սիրեր միութիւնն, որ ոյժ և զարգացում կը դնէ անդ ուր արմատ կը ձգէ ։ Ես այնպէս կը կարծեմ թէ Պ․ Գ․ Պ․, որպէս աստի քիչ յառաջ, մի յոյժ կարևոր խընդիր կըյուզէ, այլ նկատմամբ վճռաւորելէ յառաջ, պէտք է լըջօրէն խորհրդածել և ապա ցոյց տալ մի այնպիսի միջոց, որ, ոչ ոք վիրաւորելով, կարենայ գործադրելի լինել ։

Հաճեցէք, ընդունիլ, . . . խըմբագիր, խորին յարգանքներս ։

17/29 մայիս 1879 Հրանդ Աստուր

Բերա

Բ․ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Երթևեկութիւն Շոգենաւուց

ԻՆՆԵՒՏԱՍՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ
ԱԶԳ․ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ի ՆՊԱՍՏ

ԽԻԶԱՆԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐԱՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Որոյ նպատակն է

Հայաստանի մէջ ձրիապէս ուսումն տարածել

—o—

Պատիւ ունիմք ծանուցանել յարգոյ Հասարակութեան թէ մեր նպատակը այս տասնեւիններորդ Տարեդարձի հանդէսը պատուակերտել չէր և չէ, ինչպէս ոմանք հետևցուցին մեր առաջին յայտարարութենէն, այլ մեր նպատակը այդ հանդէսին թէ՛ աւելի շքեղութիւն մը տալ և թէ՛ Խիզանի ընկերութիւնը քաջալերել էր, յորոյ օգուտ ձեռնարկած եմք ։

Այսու հանդերձ ժողովրդեան կասկածը բոլորովին փարատելու համար Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան կողմանէ Ազգ․ Սահմանադրութեան համար ընտրուած Մասնախմբին հետ տեղի ունեցած վերջին բանակցութեամբ Հիւանդանոցի դիմացի պարտէզը որոշուած է, ուր դրեթէ մեր հանդիսականներով մասնաւոր հանդստավայր մը ունեցած պիտի ըլլամք և մեր նուագածուներով և դրօշակներով ու ճարտար ատենախօսներով հանդիսավայրին փայլը պիտի աւելցնեմք ։

Մասնաժողովս մեծ պատրաստութիւններ տեսած է հանդիսականները դոհացնելու մասին, և՛ ասոր համար Շիրքէթի-Խայրիէի 20 թիւ արագընթաց և ընդարձակ շոգենաւը վարձած է, որ առաւօտեան ալաթուրքա ժամը 11ին չքեղ զարդարուած յատուկ նուագածուաց ընտիր խումբը պիտի մեկնի Եէնի մահալլէէն Պէօյիւք-Տէրէ, Պէյքօզ, Պօյաճի գիւղ, Հիսար, Օրթագիւղ, Գուզկունճուգ, Պէշիկթաշ, Իւսկիւտար, Կամուրջ, Գատը գիւղ, Գում գաբու․ Սամաթիա հանդիպելով պիտի մեկնի Եէտի-Գուլէ ։

Նոյնպէս երեկոյին ժամը 10ին Եէտի-Գուլէէն ելլելով հանդիսականները կարգաւ պիտի ձգէ յիշեալ նաւամատոյցները ։

Ցուսամք թէ պիտի քաջալերեն ազգայինք Մասնաժողովոյս այս բարենպատակ ձեռնարկը ։

Տոմսակները կը ծախուին՝ Կ․ Պօլիս Մերճան չարշի թիւ 57 Վ․ Ց․ Մարգարեան գրատունը ։ Ուզուն չարշի Ցրէնկեան՝ գրատունը ։ Զուխաճի խան վերի յարկ թիւ 43 Ոսկերիչ Միսակ աղայի սենեակը ։ Կամուրջի գլուխը՝ Սուճի Պօղոս աղայի խանութը ։ Պէշիկթաշ՝ Մարտիկ աղայի գազինօն ։ Իւսկիւտար Սելամըզ՝ Ցարութիւն աղայի գազինօն ։ Իճատիէ՝ Գարեգին աղայի սրճարանը ։ Գատը գիւղ՝ Սուճի Պօղոս աղայի խանութը ։ Ֆէնէր՝ Հայկական գազինօն ։ Միանգամայն սրբոց Ազգայնոց դիւրութեան համար լրագրավաճառ Հաճի Խաչիկ աղայի ձեռամբ ։

Տոմսակաց գինն է երեք քառորդ Մէճիտ սովորական նստարան ։

Մէկ Մէճիտ երկրորդ կարգի մէվդի (Դէկկին կողմը) ։

Մէկ ու կէս Մէճիտ առաջին մէվդի (Քամի օթեակները և վերը) ։

Ի դիմաց Օժնդ․ Մնժղվոյ

1879 Մայիս 22 Ատենապետ

Կ․ Պօլիս Յ․ ԶՄՐՈՒԽՏ

ԻԼԱՆ

Զալթալճա խաթթը միւտաֆաասը իւզէրինտէ իմալ վէ ինշա օլունաճագ իհթիյաթը հաղըր ճէպհանէխանէնին էշպու մայիս բաշընտան իքիրմի այթլընճը ճումա իրթէսի կիւնիւ միւնագասասը իճրա օլունաճաղընտան չերայիթը միւթէֆէրիասընը անլամագ վէ րէսիմլէրինի կէօրմէք իսթէյէնլէրին եէվմի մէզքիւրէ գատար Պապը Սէրասքէրիտէ էպնիյէ գօմիսիօնընա կէլմէլէրի ։

22 մայիս 1879

Պապը Սէրասքէրի

Advertisements referring to British or American Goods, etc., are exclusively received for this Paper at
EUG. MICOUD'S Foreign Advertising Agency 139—140, Fleet Street, London.

ԱՄԵՐԻԿԱՑԻ ՄԱՂԱՁԱՆ

Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկայի Մաղազան կը ծախուի, աղեկ ճերմակ կտաւներ, ու ամեն ծածկոց և այլն, ամեն արծաթած պատառաքաղ, դգալ և այլն. կազի լամբաներ, ամենի ճերմակ յախճապակէ ապսպրանք Անգլիոյ տեսակէն, քարիւղներ, փիքէ ծածկոց, քթանէ սաւան և այլն, խոհանոցի վերաբերեալ անօթներ, կառքի գործիքներ, և ուրիշ անթիւ պիտանի վաճառք կը ծախուին չափաւոր գներով:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՄՏԱՄԱՐԶՈՒԹԻՒՆ
ԸՍՏ ԲԷԼԻՍԷԻ
(Մայրենի ոճ)

—

ՄԱՍՆ Ա.

Դիտողութիւնք երաց և եակաց

Օրինակք և նիւթք բերանացի և գրաւոր հրահանգաց 5էն 8 տարեկան տղայոց համար.

Թ. Թէրզեան

Իւր տեսակին մէջ նոր բայց խիստ կարևոր գործ մ'է, որով մեծարգոյ հեղինակը մեր ազգային վարժարանաց մէկ մեծ պիտոյքը լցուցած է: Ինչպէս անունն ալ կը յայտնէ, տղայոց միտքը խորհրդածութեան վարժեցնելու նպատակաւ շինուած գիրք մ'է, զոր մեր ազգային դաստիարակաց ուշադրութեան կը ներկայեմք: Գործը 5 մասէ կը բաղկանայ, որք հետզհետէ պիտի հրատարակին:

Կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով և Բէրա Մ. Վէյսի և Մ. Պօտէնի գրատուններըը. Գին 1 ֆրանք.

ՊԱՊԸ
Հեղինակ
ՎԻՔԹՕՐ ՀԻՒԿՕ
Թարգմանեց Յ. Կ. Սըվաճեան

Դարուս մեծ հանճարին այս նոր գործին թարգմանութիւնը իւմիրէն հասած բլլալով կը ծախուի Եէնի—ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2 Մ. Ղուկասեան գրատունը:
Գին մէկ քառորդ մէճիտ:

—

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ
Թարգմանեալ 'ի Գաղղիականէն

Կը գտնուի Ուզուն չարշը Թրէնկեան գրատունն և ուրիշ Հայ գրավաճառաց քով:
Գին թերթին 1 ղրշ արծաթ դրամ:

—

ՆՕԺԷՆ ՍԻՒ
ԴԻՒԱՐՆԱԿ ԲԼՈՒՐ
Թարգմանեց Մ. Ղուկասեան

«Թափառական Հրեայի» անուանի հեղինակին խիստ հետաքրքրաշարժ մէկ վէպն է, որուն թատերգը քանի մը տարի առաջ Կէտիկ փաշայի թատրոնին մէջ ներկայացուելով մեծ ընդունելութիւն գտաւ արգոյ հասարակութենէն: Գործը երկու հատոր կը բաղկանայ, որուն առաջինը իւմիրէն հասած բլլալով կը ծախուի Եէնի ճամի Զիլինկիրլէր ճատտէսի թիւ 2 Մ. Ղուկասեան գրատունը:
Գին 2 ֆրանք:

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
ՂԱԼԱԹԱ ՆՕՐՍ ԽԱՆ

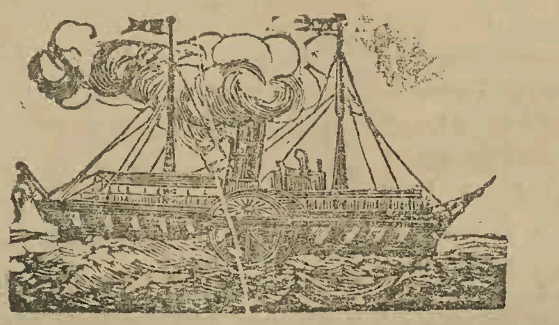

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ
1879 ՄԱՅԻՍ 1 ՆԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՅԻՍ 31

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Նաւարկութեան եղերք	Թիւ
10 30	Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտ. Թար. Եէնիք. Ստէն. Էմիրկ. Ռ Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուր. (Աժան գնով):	28
11	Եէնիմահալլէէն Մէզարը. Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք:	32
12	Եէնիմ. Մէզարը. Պէօյիւքտ. Թարապիա, Եէնիք. Ստէնիա, Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք:	18
1	Եէնիմահալլէէն Մէզարը. Պէօյիւքտ. Թարապիա, Եէնիք. Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք:	20
2 15	Մէզար, Պէօյիւք. Թար. Եէնիք. Ստէն. Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.	28
3 15	Ռ. և Ա. Գավաք, Եէնիմահ. Մէզ. Պէօյիւքտ. Թար. Եէնիք. Ստէն. Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ Հիսար, Պէպէք, Արնվ. Գուր. Օրթաք. Պէշ:	32
5	Եէնիմահ. Մէզ. Պէօյիւքտ. Թար. Եէնիք. Էմիրկ. Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնվ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ:	18
6 15	Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտ. Թարապիա, Պէյքոզ, Եէնիքէօյ, Էմիրկ. Գանլըճա, Ռ. և Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Արնավ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաքէօյ, Գուզկ. Պէշիկթաշ, Իւսկիւտար:	2
8	Ռ. և Ա. Գավաքէն Եէնիմահ. Մէզար. Պէօյիւք. Թարապիա, Պէյքոզ, Եէնիք. Էմիրկէն, Պօյաճ. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնավ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ:	20
9 45	Մէզարպուրնուէն Պէօյիւքտ. Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Ռ. Հիսար, Արնավ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ:	22

Արնաւուտ քէօյէն

Ժամ	Նաւարկութեան եղերք	Թիւ
11 30	Արնաւուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթ:	25
12	Արնաւուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ:	23
12 15	Պէպէք, Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ, Գապաթաշ:	22
1	Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ:	25
1 45	Արնավ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ:	23
2 30	Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ:	22
10 15	Արնաւուտքէօյէն ուղղակի կամուրջ:	23

Ասիական եղերք

Ժամ	Նաւարկութեան եղերք	Թիւ
10 30	Պէյքօզ, Բաշապ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. (Աժան գնով):	12
11 15	Պէյքօզ, Բաշապ. Բ. փաշա մահ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ, Գուզկ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 11 1/2ին):	19
11 30	Արնավ. Վանիքէօյ, Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապ:	2
12	Ռ. և Ա. Գավաքէն Մէզար. Պէօյիւքտ. Թար. Պէյքոզ, Բաշապ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 12 1/2ին):	17
2	Պէօյիւքտ. Պէյքոզ, Բաշապ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Գապ: (Բացի ուրբաթէ):	34
3 45	Պէյքօզ, Բաշապ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գապաթաշ:	19
8 45	Պէօյիւքտ. Պէյքօզ, Բաշապ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէրպէյ, Գուզկ. Խուսկ.	23

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Նաւարկութեան եղերք	Թիւ
12 30	Գապ. Խուսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար, Գանլ. Էմիրկէն, Եէնիք. Պէյքոզ, Թարապ. Պէօյիւք. Եէնիմահ:	2
12 45	Պէշիքթ. Օրթաք. Արնավ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Մէզար.	28
1 30	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավուտ. Ռ. Հիսար Պօյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մէզարը. Ռ. և Ա. Գավաք:	32
3	Գապաթաշ, Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնավ. Պէպէք, Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թար. Պէօյիւք. Մէզր. Եէնիմ.	18
5	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկ. Եէնիք. Պէյքոզ, Թարապ. Պէօյիւք. Մէզրպ. Ռ. և Ա. Գավաք:	20
6 15	Խուսկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնավ. Գանտ. Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Եէնիք. Թար. Պէօյիք:	25
8	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Արնավ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպուրնու:	22
9 30	Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Ստէն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմահ:	28
10	Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Ստէն. Եէնիք. Թարպ. Պէօյիւք Մէզար. Եէնիմահ:	32
10 30	Պէշիկ, Օրթաք. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Պօյաճ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզարպ. Եէնիմ.	18
10 45	Գուզկ. Պէյլէրպ. Արնավ. Ռ. Հիսար Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէզար. (Բացի ուրբաթէ):	34
11 15	Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյաճ. Էմիրկ. Ստէն Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտ. Եէնիմահալլէ: (Աժան գնով):	20

Արնաւուտ քէօյ

Ժամ	Նաւարկութեան եղերք	Թիւ
12 15	Ուղղակի Արնաւուտքէօյ:	25
1	» »	21
1 45	» »	22
9 30	Գապ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուր. Արնավ.	23
11 15	Գապաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ:	25
11 40	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ:	23
12	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնավուտ.	2

Ասիական եղերք

Ժամ	Նաւարկութեան եղերք	Թիւ
2	Խուսկ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշապ. Պէյքոզ:	19
9 45	Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշապ. Պէյքոզ, Մէզարպ. Ռ. և Ա. Գավաք:	17
10 30	Գապաթ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բ. փաշա մահ. Բաշ. Պէյքոզ, Թարապ. Պէօյիւքտ. (Ուրբաթ օրերը Գուզկ.)	19
11 15	Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշապ. Պէյքոզ: (Աժան գնով):	12
11 30	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Պէպէք:	22

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ:

Բաժանորդագրութեան տեղն է Ղալաթիա Սանտըգճըլար Ճատտէսի թիւ 198, Նօրս խան Մասիսի խմբագրատունը: Իսկ գաւառաց մէջ հետևեալ հաշուակալ գործակալներու.

ԶՄԻՒՌՆԻԱ. Սահակեան էֆ. Տէօվլեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խօսրով » Եսկիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Սահակեան էֆ. Թանկէրեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ. Արժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէսլեան.
ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՕԼԻՍ.
ՍԱՄՍՈՒՆ.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Եթմէքճեան էֆէնտի.
ԱՄԱՍԻԱ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նազարէթ էֆ. Յ. Խաթամօղլեանց.
ՆԻԳՈԿԻԱ.
ԽԱՐԲԵՐԴ և ՏԷՐՍԻՄ. Կիրակոս էֆ. Ս. Ղազանճեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Թադէոս էֆ. Բագրատունի.
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ » Զաքարեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ » Փօթիկեան.
ՎԱՆ.
ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ » Խարաճեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թովմաս էֆ. Թաշճեան.
ԵԴԵՍԻԱ. Գէորգ էֆ. Ոսկերչեան.
ՄԱՐԱՇ.
ՖՕՔՇԱՆ. Ֆէրհատ աղա Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Գէորգեան.
ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս աղա Հէքիմեան

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ.		Կամուրջէն Իւսկիւտար.	
Ժամ	Ժամ	Ժամ	Ժամ
11 Աժան գին	6	11 45	
11 30	6 40	12 15	7
12	7 15	12 45	8
12 20	8 15	1 15	8 30
1	8 30 Պէշիքթաշ	1 45	8 50
1 25	9	2 15	9 20
2	9 35	2 45	9 50
2 30	10	3 15	10 15
2 55	10 20	3 45	10 40
3 30	10 40	4 15	11
4	11 5	4 45	11 20
4 30	11 20	5 15 Պշքթ.	11 40
5	11 40	5 45	11 50
5 30	12	6 20	12 5 Աժան գին

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Իւսկիւտարէն Կամուրջ.		Կամուրջէն Իւսկիւտար.	
Ժամ	Ժամ	Ժամ	Ժամ
11 30	5 25	11 30	5 25 Պշքթ.
12	6	12	6
12 30	6 35	12 30	6 25
1	8	1	8
1 30	8 40 Պէշիքթաշ	1 30	8 45
2	9 20	2	9 20
2 30	10	2 30	10
3 5	10 30	3 5	10 30
3 45	11	3 45	11 5
4 30	11 30	4 30	11 35
5	12	5	12 5